

Rezime izvještaja guvernera – decembar 2022.

U Izvještaju guvernera za decembar 2022. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2022. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u decembru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2022. godinu.

Prema preliminarnim kvartalnim podacima MONSTAT-a, u 2022. godini ostvaren je realni rast BDP-a od 6,1% u odnosu na 2021. godinu.

Potrošačke cijene su u decembru 2022. godine u odnosu na prethodni mjesec veće za 0,1%, a u odnosu na decembar prethodne godine za 17,2%.

Industrijska proizvodnja je, prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u 2022. godini u odnosu na 2021. godinu zabilježila pad od 3,3%. Pad proizvodnje je evidentiran u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 10,8%, dok je rast ostvaren u sektorima prerađivačke industrije od 0,3% i vađenja ruda i kamena od 8,9%.

Broj dolazaka turista prema preliminarnim podacima, u kolektivnom smještaju, u 2022. godini iznosio je 1,17 miliona što je za 59,63% više u odnosu na prethodnu godinu. U istom periodu ostvareno je 4,32 miliona noćenja, što predstavlja rast od 46,35%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u prvih devet mjeseci 2022. godine, u odnosu na isti period 2021. godine bilježi značajan rast u svim vidovima saobraćaja: u željezničkom za 41,72%, drumskom za 58,14% i prevozu putnika na aerodromima za 41,47%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u 2022. godini, zabilježilo pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 4,44%, i pad efektivnih časova rada od 2,89% u odnosu na 2021. godinu.

Prosječan broj zaposlenih u decembru 2022. godine iznosio je 227.151 lica, što je za 0,15% manje u odnosu na prethodni mjesec, i za 7,50% više u odnosu na decembar

2021. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u decembru 2022. godine iznosio 46.596 što predstavlja rast od 0,45% u odnosu novembar 2022, a u odnosu na decembar 2021. godine pad od 18,80%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 31. 12. 2022. godine, bio je 57.784 od kojih je 16.102 ili 27,86% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 0,79%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2021. godine rast iznosio 2,84%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju decembra 2022. godine, iznosio 971,53 miliona eura, i bio je veći za 0,56% na mjesečnom nivou, a na godišnjem nivou 13,33%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na 31. 12. 2022. godine (16.102) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.489 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 39.384.357,37 eura što čini 4,05% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 14.613 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 932.152.874,22 eura što čini 95,95% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 12. 2022. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,06% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 26,87% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,32% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 48,27% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju decembra 2022. iznosila je 6,41 mlrd. eura, što na godišnjem nivou predstavlja rast za 1,08 mlrd eura, ili 20,25%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju decembra 2022. godine iznosili 3.661,87 miliona eura i u odnosu na decembar prethodne godine ostvarili su rast od 8,97%, dok su u odnosu na prethodni mjesec ostvarili pad od 0,65%.

Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju decembra 2022. godine iznosili su 209,46 miliona eura i činili su 5,72% ukupnih kredita. Na godišnjem nivou bili su viši za 1%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili pad od 1,06%.

Depoziti u bankama u decembru 2022. godine iznosili su 5.224,28 miliona eura i u odnosu na decembar 2021. godine bilježe rast od 24,35%, dok su u odnosu na

prethodni mjesec zabilježili rast od 3,05%. Ukupan kapital banaka na kraju decembra 2022. godine iznosio je 680,16 miliona eura, i u odnosu na isti period prethodne godine bio je veći za 12,31%, dok je u odnosu na prethodni mjesec viši za 4,42%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju decembra 2022. godine iznosila je 5,92%, i u odnosu na kraj decembra 2021. godine zabilježila je rast od 0,26 pp, dok je bila za 0,11 pp viša u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u decembru 2022. godine iznosila je 6,55%, i na godišnjem nivou bilježi rast od 1,72 pp, dok je bila za 0,11 pp viša nego u prethodnom mjesecu. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,26% u na kraju decembra 2022. godine i u odnosu na isti period prethodne godine bila je niža za 0,08 pp, dok je u odnosu na kraj prethodnog mjeseca zabilježila pad od 0,01 pp.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 263,07 miliona eura na kraju decembra 2022. godine, i u odnosu na isti period prethodne godine bila je veća za 46,01 milion eura ili 21,20%, dok bilježi rast od 2,10 miliona eura ili 0,81% na mjesečnom nivou. Tokom decembra 2022. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 68,32%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 31,68%.

Bruto premija osiguranja u 2022. godini iznosila je 108,28 miliona eura. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (80,26%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (19,74%).

Ostvareni promet na Montenegroberzi u 2022. godini iznosio je 78,18 miliona eura, ostvaren je kroz 2.390 transakcija i u odnosu na 2021. bio je viši za 68,25%. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 12. 2022. godine iznosila je 3.560,92 miliona eura, i na godišnjem nivou bilježi rast od 11,67%, dok na mjesečnom nivou bilježi rast od 7,57%.

Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju decembra 2022. godine bila 14.141,35 indeksnih poena, bilježi rast od 43,31% na godišnjem nivou, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi rast od 12,09%. Indeks MNSE10 iznosio je 1.009,24 indeksnih poena i bilježi rast od 31,98% u odnosu na decembar prethodne godine, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi rast od 13,32%.

Izvorni prihodi budžeta u 2022. godini, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, iznosili su 2.010,37 miliona eura i bili su viši za 4,11% u odnosu na planirane, a za 5,18% u odnosu na 2021. godinu. Budžetski rashodi iznosili su 2.270,59 miliona eura i zabilježili su pad od 4,77% u poređenju sa planiranim, a rast od 12,91% na godišnjem nivou. Budžetski deficit iznosio je 260,22 miliona eura i činio je 4,49% BDP-a.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2022. godine, državni dug je iznosio 3.999,75 miliona eura ili 69,00% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 375,25 miliona eura ili 6,47% BDP-a, a na spoljni dug 3.624,50 miliona eura ili 62,53% BDP-a. Na kraju decembra 2021. godine, javni dug je iznosio 4.162,79 miliona eura ili 84,01% BDP-a.

U decembru su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Između ostalog, ostvareno je učešće na sastanku sa predstavnicima Delegacije EU u Crnoj Gori, povodom budućih projekata za koje CBCG planira da aplicira iz pretpristupnih sredstava EU. U okviru implementacije druge faze regionalnog IPA projekta, u Banci Španije održana je radionica na temu komunikacije centralnih banaka. U okviru istog projekta, na temu iz oblasti monetarne statistike realizovana je prva ekspertska misija Hrvatske narodne banke tokom koje su nastavljene aktivnosti na razvoju statistike finansijskog računa nefinansijskog sektora. Dodatno, realizovana je ekspertska TAIEX misija pod nazivom *Support in straightening the capacities in the Internal capital adequacy assessment process (ICAAP) and Recovery plan evaluation*.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u decembru.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.